Een herbruikbare beker maakt nog geen herbruikbaar systeem

Fost Plus, CUPernicus en de onderzoekscentra Publieke Impact en Duurzame Industrie van KdG* trokken afgelopen zomer het festivalterrein op om te bekijken hoe het met herbruikbare bekers loopt. Wat nemen wij daaruit mee?
Herbruikbare bekers zijn goed ingeburgerd, maar de inzamelgraad gaat licht achteruit. Misschien sluipt er wat hergebruikmoeheid in. Tegelijk sparen veel festivals kosten noch moeite om hun bekerwerking goed te organiseren.

Hoe pakten we het aan?

Tussen mei en september bezochten we samen een aantal festivals in Vlaanderen, van klein tot groot, en met verschillende bekersystemen. We keken achter de schermen naar de bekerlogistiek en gingen in gesprek met organisatoren en crew. KdG bevroeg 1363 bezoekers over hun ervaring met het bekersysteem. Waar mogelijk telden we ook retourstromen en volgden we wachttijden aan bars en retourpunten op. De festivals blijven anoniem: het gaat ons niet om wie het goed of minder goed doet, maar om wat werkt.

De belangrijkste les?

Het systeem doet het werk niet vanzelf.
Eco-coins, waarborg of een digitale oplossing: het succes staat of valt met het engagement van je organisatie. Een toegewijde verantwoordelijke die de voorraad, retourstromen en crew opvolgt, is goud waard.
En eenvoud helpt. Minder verschillende bekers betekent minder sorteerwerk, minder verwarring en een beter beheersbare werking. Ook voor de bezoeker: één duidelijke aanpak laat zich makkelijker uitleggen dan een mix van herbruikbare bekers en PET-verpakkingen met verschillende retourregels.

Hoe beleeft de bezoeker het?

Hoewel gemiddeld 18% voor het eerst in aanraking komt met het gebruikte bekersysteem, geeft 91% aan te weten hoe het bekersysteem werkt en begrijpen de meeste bezoekers de achterliggende duurzaamheidsdoelstelling. Toch blijft er een kloof tussen kennis en gedrag: afhankelijk van het evenement is 4% tot 34% van de bezoekers al bekers kwijtgeraakt of vergeten terug te brengen. De belangrijkste drempels voor correct retourgedrag zijn de extra inspanning, drukte en wachttijden aan de inleverpunten, of het simpelweg vergeten.

Teams maken het event

Het succes van het bekersysteem hangt sterk af van de inzet en samenwerking van bar-, eco- en sorteerteams, die een hele reeks handelingen op elkaar afstemmen. Daarbij ontwikkelen teams vaak een groot oplossend vermogen en een sterk gevoel van samenhorigheid. Een goede briefing, voortdurende communicatie en een heldere taakverdeling zijn cruciaal voor een efficiënte werking. Flexibiliteit, taakafwisseling en aandacht voor de zwaarte van het werk, ergonomie, hygiëne en erkenning helpen vrijwilligers gemotiveerd en duurzaam inzetbaar te houden.

Vraag je waarborg voor PET?

Zorg dan dat bezoekers duidelijk weten waar ze hun verpakking kunnen inleveren en hun geld terugkrijgen. Een PET-vuilbak waarin ook hun waarborg verdwijnt, ondergraaft die boodschap.
Waarborg hoort een duwtje richting retour te zijn. Geen verdienmodel op vergeten of verkeerd ingeleverde bekers.

Vergeet ook de verpakkingen achter de schermen niet.

Achter de bar en in de backstage worden nog heel wat PET-flessen en blikjes gebruikt. Die lege verpakkingen belanden vaak in de afvalbakken aan bezoekerszijde. Staat daar geen PMD-bak, dan verdwijnen ze bij het restafval en gaat perfect recycleerbaar materiaal verloren. Voorzie dus ook PMD-inzameling, en denk vooraf na over waar die verpakkingen uiteindelijk terechtkomen.

Een sterke bekerwerking begint bij duidelijke afspraken, een betrokken ploeg en iemand die het overzicht bewaart en het aanspreekpunt vormt voor alle bekervragen. Elke dag, van de eerste levering tot de laatste retour.

**Het onderzoek door KdG werd uitgevoerd binnen het VLAIO-gesubsidieerde FLOW-project 2026-2027.*